

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot a lapdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

„A latinnyelv helyzete napjainkban”

Ezen címmel a múlt számban megjelent cikket, ha nem is szóról szóra, de tartalmilag én jóval ezeltől a P. H.-ból olvastam, hova Pulszky Ferencz írta vezércikk gyanánt, de a honnan mint már készen levő s az ismeretes irodalmi vita alkalmából időszerű különlegességet más lapok is átvehettek, sőt idegennyelvűek is átfordíthattak.

A mi magát a tárgyat illeti, az ismeretes francia — magyarra is lefordított — írat megjelenése alkalmából nagymérvű vita fejlett ki a classicus nyelveknek a gymnasiumban való tanítását illetőleg szakközlönyökben úgy, mint napi lapokban; mert az élénk érdeklődés a meglepő jelenség-nél fogva az ügyet napi kérdéssé tette; mire nagy mértékben befolyt a szakminiszter eljárása, ki nem csak a Frary-féle iratot lefordíttatta — ő maga látván el előszóval, — hanem még a pedagógiai társulatot is felhívta a dolog megvitatására, biztost küldvén oda, ki aztán neki az eredményről tegyen előterjesztést. A vita többféle irányban folyt, de az eredmény mégis csak az lett, hogy a classicus nyelvek maradjanak még a gymnasiumban.

Mikor a középiskolai törvény országos tárgyalása folyt, akkor is megbolygatták még pedig hatalmas alakok a classicus nyelvek tanítását, de ők akkor is diadalmaskodott.

Meg sokszor fog felvetetni ez a kérdés ezután is a realis hajlamu kor által, de épúgy napi rendre térnek fölötte, mint az számtalan alkalommal idáig történt. Az emberi szellem művelődésének történeti fejlődése van; azon ismert alap, a melyre műveltségünket történeti bizonyossággal vi szavezethetjük — mert írott adataink vannak róla — a classicus világ műveltsége; az önmaga iránt érdeklődő emberiség ép ezért sem fogja soha elhanyagolni eme világ szellemi termékeit, ha nem is keitene fel azok bamulatot. Az emberiség nem fogja erőszakosan megszakítani szellemének természetes fejlődését; érdeklődni fog azon világ iránt, mely a tiszta emberi történeti fel. Az emberi szel-

lem történetéből az emberiség lélektanát tanulhatni s a szellem történetében kell igazán meglenni az akarati egybefüggésnek; a mint meg is van; a láncz épen nyulik tovább.

Én egyáltalán nem akarok vállalkozni, mert hiszen ép észszel nem is vállalkozhatom egy oly ügynek nagy hirtelenséggel való eldöntésére, melyet szakkörök sokszor és sokáig minden oldalról vitattak, de el nem döntöttek mert eldönteni nem tudtak; de sőt az általános érdekeltségen belül maradv tüzetesen sem akarok hozzá szólni épen a már emlitettek után, mert hiszen a vita már az illetékes körökben is eredménytelenül abban maradt, tehát most már többé nem napi kérdés; hanem azt igen is helyén látom, ha szaktanáraink a vita lefolyásából tanulmányt csinálnak s ott saját felfogásukról tájékoztatnak; ez lenne aztán igazán „Közművelődés” be való munkálkodás; hadd disputáljanak szaktanáraink egymás között!

A classicus nyelveknek a gymnasiumban való tanítását illetőleg a dologhoz szőlők közül három párt vált ki; az egyik a gymnasiumi tanítást kiválón a classicus nyelvekre akarván fektetni, a jelenlegi óraszámot ha nem is még szaporítani, de így meghagyni akarja; a másik különösen a mai élet szükségleteit tartva szem előtt, azokat az életre hasznosabbakkal akarja helyettesíteni; a harmadik az órák számát akarja leszállítani.

A gymnasium egész folyamán a classicus nyelvekre legtöbb óra fordítatik és az eredmény mégis különösen a latinból bősántság keves, elenyésző; a ritkaságok közé tartozik, ha egy VIII oszt. tanuló a legegyszerűbb nyelvtani dolgokban a declinatio, coniugatio és szövegyeztetésben fel nem akad; a classicus nyelvek tanulásának eredménye, különösen a latinnál nem kielégítő, sem a tankövetelményeknek, sem a felsőbb oktatásnak nem megfelelő; a tanítás majdnem meddő.

Mis tárgyakkal, különösen a hazai nyelv és irodalom meg történelemmel szemben a követelmények napról napra nőnek; ezeknek a tanítását

különösen a felsőbb osztályokba multhatatlanul szélesíteni kell; pedig a p. nasz is folytonos és nem ok nélkül a túlterhelés miatt.

Tagadhatatlan, hogy az ember azt tanulja kedvvel, miben hasznos vagy élvezet talál; a fiatal ember az érdemjegyén kívül egyéb hasznát nem látja a classicusok tanulásának, előtte a tanulás fáradtságában ez az irányadó; az ellenkező állítás jelenleg csak önámítás, a fiatalok gondolkodásának nem ismerése; ők a VIII. osztályon belül nem nőttek ennél többre; a fiatalnak eszét és szívét is más tárgyak inkább megragadják; az esz. gymnasticáját bennök is feltalálhatja.

Az iskolát, ha gymnasium is az, az emberiség hagyományainak őrizete és ápolása mellett is az étellel és a nemzeti léttel szervi összeköttetésben kell tartani. Mászerü jogos tankövetelményekkel szemben a classicus nyelvek eredménytelenségére oly sok órát elvesztegetni fölöslegesnek látszik. A ki tanulmányozni akar, a szaktudomány az iskola végezte után szereztetik a képes jóakarattal; annak buvárlása és tovább fejlesztése kevés hivatottnak a kiváltsága. A mennyire ma a felsőbb oktatáshoz — ide értve a kath. papság érdekeit is — szükségesek a classicus nyelvek: annyira kevesebb óra szám mellett is képes vinni az iskolát a szakszerű erélyes utanjárás.

Ezen annyira fontos kérdés nem pusztán hazai, hanem általános érdekű, az egész tanügyet válsággal fenyegeti; hogy megoldatik-e, azt nem tudhatom, de ha megoldatik, a megoldásnak más módját nem látom, mint ha az ellenérdekekből három középiskola kerül ki: a mai reál, a mai gymnasiumnál gymnasiumabb és a mai gymnasiumnál reálabb. A ki másképen gondolja, mondja meg hogyan? Én csak a kérdés jelenlegi állapotát ismerttettem

Pál István.

Toleransok-e protestánsaink?*)

Erdélyi egyházmegyénk alapítása óta sok üldözés és szenvedésnek volt kitéve.

A nehéz viharok, nála Istennek, elmúltak. 1716. óta „religió catholica in Transylvania lactiorem induit faciem.“

A Gondviselés jóvoltából általában békés napokat élünk. Mégis helyzetem olyan, hogy a 19. század 80-as éveiben határozottan állithatom, hogy katholikuss hiveinket üldözik. Allításom bizonyítása előtt megemlítem, a következő tény.

A kaáli anya-egyházhoz tartozó Erdő-Csinád nevű filialis hitközségben 1884. márczius havában nevezetes esemény történt. Azon ref. községben, hol azelőtt a kath. hivek igen kis számban (14 lélek) voltak, 1884. márcz. 18-án örömmel és lelkesedéssel zenghettük: „Jöjj el szentlélek Isten.“ Igen! Ezen alkalommal E.-Csinádon a reformátusok közül 22-en (házas személyek), mint konvertiták Isten szabad ege alatt a kereszt tövénél, a tridenti hitvallás főbb pontjait elmondták. Nyilvánosan megvallák, hogy hisznek Jézus Krisztusban és a kath. egyház

tanát teljességében hitök gyanánt elfogadják. A jelenlévő nagyszánu hiveknek kath. pap először hirdette az Isten igéjét. Az egyházi beszéd után ének: „Édes Jézus, én szerelmem“, „Jézus szent nevérdől“ való litánia után következett az „Örök Mindenható“ remek ima. Ezen rögtönzött Isten tiszteleti cselekmény befejeztetett a „Mária drága neve“ című szép énekkel. Hogy a református atyafiak minő buzgósággal vettek részt az isteni tiszteleten és a kaáli kántor-tanító vezetése (e'ömondása) mellett; minő lelkesedéssel énekeltek főkép a „Mária“ éneket, az valóban meglepő volt. Emelrett kath. hivek részére ez után is tartattak hitoktatások. A tridenti hitvallást ünnepeivel ugyanazon év nagy csütörtökén tették le. Ekkor végezték a szent evónást és áldozást is. Ezek azon napok, melyek a csinádi kicsiny hitközségre nézve oly nevezeteselek, a melyek örömeiben én is az isteni Gondvis. les. különös kegyelméből résztvehettem. A csinádi konversiókor tért Kaálban is egy ref. férfi a kath. hitre.

Az 1868. évi 53. t. cz. értelmében a 7. évet még be nem töltött gyermekek nemök szerint követik az át-térést. E szerint 1884. márcz. havában 31 lélekkel gyarapodott Erdő-Csinádon a r. k. hivek száma.

Az erdő-csinádi kicsiny kath. hitközség az, melynek első növekedéke óta az üldözés viharait kellett éreznie.

Midőn a csinádi kellemtelen eseményeket, ezen becses lap hasábjain felsorolom, kijelentem, hogy ezek miatt nincs szándékomban az összes református atyafiakat el-ítélni, ezt nem is tehetem, annival is inkább, mivel tapasztalatból tudom, hogy mind az uri körökben, mind a nép között vannak nemes jó lelkek, kik nem hogy gyűlölnék a kath. vallást, hanem határozott vonzalommal vannak iránta.

Nem rég törtétt, midőn egy tekintélves uri társaságban, egy előkelő reform. asszonyság kijelentette, hogy a kath. vallást nagyon szereti. Főkép azért, hogy terden állva imádkoznak. Az Isten iránt való mély hódolat és imádás kifejezésére, ez valóban szép cselekmény. A valódi művelt lélek ezt megérti. Az igazságos és tiszta jellemű ember előtt tekintet nélkül vallás és nemzetiségre mindenkor kalapot emelek.

Ezek előre bocsátása után nézzük a valódi tényeket.

Erdő-Csinádon kath. hiveink üldöztetnek: 1. vallási szempontból; 2. az iskolaügy miatt; 3. becsületükben; 4. a vagyon szerzésben és a tulajdon bírásában; 5. a temetkezési jog gyakorlásában.

Vegyük rendre ezen pontokat.

I. Úgy tudom, hogy ha valaki kath. lesz, ezen tette által nem sért senkit, kárt nem okoz senkinek, csakis az ő meggyőződését követi, a mit egy 18. évet betöltött személynek a polgári törv. értelmében is szabad tennie. Így állván a dolog a kath. fél vallását szabadon gyakorolhatja a nélkül, hogy valaki jogosult lenne, vallását gúny és neveltség tárgyává tenni.

Erre nézve Erdő-Csinádon tiszteletes ref. lelkész ur nagy szabadságot vesz magának.

A mult évben történt. Egyik új kath. hívő menván az uton a tiszteletes urnak köszönt illően. Erre a lelkész ur háza tornácából a kath. köszöntésből „Dicsértessék

*) Közljük e czikket és folytatását a czikkíró felelősségére. Szerk.

ehé-bő" szavakkal gunyt üzve, térdén állva csufolkodott az illetővel, gunyból keresztet is vetett.

A kath. egyház magasztos szertartásait, minden művelt lelek kedveli és tiszteli. — A vízkereszt házszen-telés egyházmegyénkben főkép a népre nézve valódi jó hatással van, — és méltán; mert ha az ujévi üdvözlétet uri körökben kedvesen fogadják, — úgy a népet sem lehet elítélni, — ha oly cselekményhez ragaszkodik, mely hite és meggyőződésével össze van forrva, — mely-lyel kapcsolatosan az Ur szolgálja a legszebb módon ki-vánja az ujévi áldást a házra és annak lakóira. — Ilyen alkalommal csengettyüs gyermekek előre jelzik házról-házra a pap jövetelét.

A házbéliek egő gyertyával várják a szent keresztet jelül annak, — hogy ők a világ világossága, — Jézus Krisztus — iránt élőhittel és lángoló szeretettel vannak eiteve. — A pap midőn a szobába lép az Üdvözítő pa-rancsa szerint, ezen békeigével köszön: „Békeség e ház-na„. Máté. 10. r 12 v.

Ezen szép üdvözlét, — mindennemű áldás és bol-dogság kívánatát, magában foglalja.

Megható imát mond az áldozár, melyben kéri Istent, — miszerint méltóztassék menyből angyalát küldeni, „ki őrizze, apolja, látogassa, védje a házat és annak minden lakóját.“ — A szentelt vízzel való meghintésnek szinten szép jelentősege van.

Az egyház a szentelt vízzel ama tiszta élet meg-őrzésére inu hiveit, meiyet a keresztseg által nyertek.

A víz megaldasakor az egyház hathatósan kö-nyörög, — hogy azokat, kik a szentelt vízzel élnek: „Is-ten oltalmazza, minden testi s lelki veszélytől, stb

A tomjén — legrégebb idő óta: Isten iránti hódolatunk tanúsításának eszközeül tekintetett. — „Azonban a tomjén füst egyszersmind az imádságképe lévén, azért a hiveket arra kívánja az egyház emlekeztetni, — hogy valamint a koronás-próféta könyörgött: „Emelkedjék Uram, mint a tomjén füst az én imádságom a te színed elé“ úgy ők is szíveiket szüntelen Istenhez fölemelve tartásák, s példajokban mások közt „az erény jó illatát terjeszszék.“ (Lonovics Archacologia 2 k. 212 l.) A kath. hívek meg-csokolják a megváltás jelvényét, a szent keresztet, a kesz-zette feszített Üdvözítő iránti halás szeretet és ragasz-kodás jeleü.

A házszen-telés alkalmával, a ker. családokban a szo-bak ajtajára G. M. B. betük-iratnak és az ujév száma. — Ezen felirat emlekezteti a hiveket, hogy valamint a ke-leti bölcsek Gaspar, Menyhért és Boldizsar csillag vezér-lete mellett Jezus imádsására siettek — aranyat, tomjént és mirhat hozván áldozatul; — úgy miis: „aranytiszta szeretetet, imáink tomjén illatát, s szenvedéseinkben az o szent akarataban való cse des megnyugvásunknak mir-hajat áldozzuk föl neki.“ A házszen-telési szertartás nem-csak Erdélyben, hanem egyebütt is meg van, erről tanuskodnak Lonovics, Radlinszky és dr. Nogáll János jeles művei.

Ezen rövid érte'mezésből láthatja mindenki, hogy a kath. egyházi szertartás nevezetes jelentőséggel bír.

Es mégis, mit tapasztalunk? Némelyek ezen ma-gasztos vallási szent cselekményt a legalább való mód-dom gunyolják.

Erdő-Csinádon 1885-ik évben a kálvinista hitközség erdején licitatio volt. — A t. lelkész ur ottan lévő egyik hívét többek jelenlétében igyszólította meg: „Hát itt van Márkos János?“ fel. „Itt bizén.“ — „Tudom, hogy keedet is kifüstölték a . . . -tól, a gagszágból, mert tegnap itt volt a pápista pap a házakat füstöltni. Ezek tiszteletes Kertész József urnak, az erdő csinádi „ev. ref. nemes és szent eklézsia lelkipásztorának“ nyilvánosan elmondott szavai. A kihez ezen szavak intézve voltak, — az szégyenlette meg magát.

A Kertész ur példájára, némely szemérmetlen hive a tisztességes és erényes kath. nőt „felfüstölt k . . .“-nak nevezi. A tiszteletes ur példáját, a vallás gunyolásban, némelyek annyira viszik, hogy az ember azok hallatára egészen elborzad. T. Kertész ur neje: „Istentelen, Isten-tagadó“-nak nevezi az ujkath. hívót. T. Kertész ur, nem-csak jelenben piszkolja és gunyolja a kath. vallást, szent hitünk iránt szenvedélyes gyűlölettel viseltetettő a multban is. Igazolja az, hogy ezelőtt, mintegy 9 évvel a csinádi ref. megye erdején licitatio lévén ott Kaából is voltak katolikusok. Délrájt lévén az idő egyik ref. hive a pá-linkás üveget oda adta „a tiszteletes urnak“, ki kezébe vette és az üveget száájához tartva elkezdte: „Nézz é r e k ! a pápista papok a templomban így tesznek: (gunyoson énekelve) Én is z o m, s t i né z i t e k“; kálvinista hivei nagyott nevettek rá. A katolikusok látván a legszentebb szent mise áldozat kigunyolását, ott hagyták a licitatio-t. Az ilyen példának is megvan a maga hatása.

(Folyt: köv.)

TÁRCSA.

Ünnepi naptár.

Verses jelmondatokban.

(Folytatás.)

Jan. 25. Sz. Febronia sz. vt.

Szép Febronia szüz! Jegyessed rád dics-koronát tűz.
Gyilkosod öölt lett; volt bizonyára előbb.

Sz. Prosper, a. hv.

Harczol erős tollal vad sémipelagusokkal;
Pasztit sok kebelen most is a „félkegyelem.“

Jun. 26 Sz. János és Pál vtk.

Szép s dicső a Honért szükségbe letenni az éltet:
Szebb, dicsőbb a babér, halmi az áhitatért.
Életök és holtok mutatja: halálra mi volt ok!
Egyik a más nélkül élni se, halmi se tud.

Sz. Vigil (Éber) pk. vt.

Névleg is „éber“ ez őr, aki nem fut nyájai mellől;
Földi hazája Trient, ott van a mennyei — fent.

Jun. 27. Sz. László magyar király hv.

Szép a magyar zászló, ha kivált azt lengeti László:
Szép volt és ragyogó! . . . „rongy“ ma ezen lobogó.

Jun. 28. Sz. II. Leó p. hv.

Mondhatom egy szóval: nemesebb volt Róma Léóval,
Mint mikor a farkasnő tején élt a kamasz.
Ritka szelid arcán ül a rény, mint piczi bárány;
Amde oroslán lesz, hogyha az ordas ered.

Sz. I. Pál p.

Feddi a képirtót s Desidért aki ellene szított;
Igy teszen Umbertót; feddheti őt ma Leó. . .

Sz. Ferne, lyoni p. vt.

Smyrnai sz. Polykárp oktatta e ritka tanítványt:
Mesterihez méltó vértanu, főpap, író.

Jun. 29. Sz. Péter és sz. Pál apostoli fejedelmek vtk

Durva kereszt által győz Péter, Pál meg a karddal.
Róma világurnő ugy leve most kevesebb.
Lesz Róma hírszerető, mikor a Péter feje csüngő,
S Pál vérén leszen ő tejszerető csecsemő.

Jun. 30. Sz. Pál ap. vt. emlékezete

A föld csermelytől nedves: de a Szent sebe vértől,
A mikor a zord bárd Pál nyakerére talál,

Sz. Luczina római urhölgy, vi.

Még sz. Pétertől fogadá a kereszt jeleit föl.
Nemtő és vigasz, hol nyomaték az igaz.

Jul. 1. Sz. Gál p. hv.

Ámbár csak szerep: Auvergneben dicső szerepet kap.
Ima, szelid türelem laktanak e kebelen,

Sz. Tibold remete, hv.

Francia gróf, gazdag s mégis lett árva zarándok.
A rang s pompa helyett, nyerte a dus egeket.

Sz. Regina özv.

„Regina“ csak grófnő, hü hitves, jó anya, szent nő.
„Tiz lány s egy térj sem“! Nincs is az égben ilyen.

Sz. Áron főpap.

Áront hívta az Ur szószólló s közvetítőül.
A vallás s papság nem ceremónia csak,

Sz. Eszter királyné.

Eszter Xerxessel férjült, egy bösz idegennel:
Hát a keresztől mért retteg a sémita-vér?

I m e t s F. J á k ó.

Az öreg ur.

(Ell eszelés a magyar szabadságharcz idejéről.)

Írta: **Prokupek Sámuel.**

Jelige: Per cruce[m] ad lucem.

(Folyc.)

Hatvani serege erősítést kapott Déva felől, hogy
mentsen, kit még megmenteni lehet s hogy az életben
maradottakat a pusztulásnak e helyéről elvigye. Május
18-án visszatért. Így találtak fel engem is, miután
Petruce lefedezte hollétemet; ugy let em én is tanujt
ama kegyelelnak, melylyel a honvédek a legyi kolt népet
eltemették, de egyszermind így értesültem ama csapás-
ról, mely földi boldogságomat megsemmisítette.

A magyar had, miután lerótta a kegyelet és embe-
riség adóját s összeszedte a megmaradt magyar és né-
met lakókat, elindult Fehérvár felé. Bár nagyon
gyenge voltam, nem tehettem egyebet, én is hozzájuk
csatlakoztam. Fájdalmas bucsút vettem kedveseim sir-
halmától s Petruczcal, ki gyermeki hűségével életmet
menté meg: s kit fiammá fogadni elhatároztam, lóra ül-
tem s a csapatokhoz szegődtem. A megmarad kevés
számu menekűt, kiknek mindenike hol egy, hol több
elvesztet kedvest siratott, a kik mindnyájan földönfutókká
lettünk, komor menetet képezett. Hallgatagon haladtunk
tömegekben egymás mellett.

A derék honvédek mindenike testvéri részvevő
kebellet igyekezett vigasztalni a hol lehetett. Azonban a
veszélyek még folyvást fenyegettek, sötét felhők gyanánt
tornyosultak fejünk felett, megsemmisítéssel fenyegetvén
a menekülteket és derék védőiket.

Az ut sziklás hegyek közt vezetett, keskeny völgy-
ben. Köröskörül szédítő magasságu hegyek és bor-
zasztó mélységek. Az oláhság minduntalan nyomunk-
ban volt. Csak nagy nehezen haladtunk a hegyek kö-
zött, folyton lövésre készen tartván fegyvereinket, hogy
ha valahol a sziklák között az ellenség mutatkozik, rö-
g-tön elriaszthassuk. Így hatadunk jó darabig, midőn a
Cserbu völgyhöz értünk.

Óriási szirtek állottak minden oldalról s az ut e
sziklák között vonult el. A megmászhatatlan szirtek
felé nem volt menekvés s most egyszerre felharsant
minden oldalról az ellenség vad ordítása, mely közé ré-
mitően vegyült az ágyuk dörgése elől és hátulról. Mázsás
kövek gurultak le a szirtfalon óriási erővel zuzva szét,
kit utjában talált. Az ut elől hátul elzárva, a szédítő
mélységek fölötti hidak felszedve, az utak ledöntött fák-
kal eltorlaszolva, köröskörül a tengernyi népsokaság,
melynek dühe irgalmat nem ismert. Egymásután hull-
lottak el a menekültek és honvédek a puszta, ágyu tűz
és a szirtdarabok alatt. Iszonyu perczek voltak ezek; a
kétségbeesés dühös kiáltása hangzott fel a keblekből. Be-
csületes harcban, ember ember ellen, elveszni dicsőség,
de így ebekként összezuzatni, fellázítá egész valónkat.
De a kétségbeesés s a honszeretet által megacézolott
karok mit sem tehettek. Tengernyi népsokaság, sőt még
a természet is vetelkedett végromlásunkon. Így hullot-
tak el egymásután a magyarok, így lett a völgy oly
zogsáys emlékezetűvé. Most egy újabb rivalgás s a ke-

vés néhány száz még élő magyarokra rohant a tömeg s minden harc nak rövid idő alatt vége lett.

Én bár gyenge voltam, részt vettem a küzdelemben. Az utolsó egyike voltam, kik még küzdöttek, midőn egy kődarab találta fejemet és holt társaim közé estem.

Isten úgy akarta, hogy én, ki már annyiszor oly közel voltam a halálhoz, most is megmaradjak. A kő, mely fejemet érinté, csak elkábitott; messziről jöhetett, mert erejéből sokat veszített s csupán csak behegedett sebemet nyitá fel újra, úgy hogy a kiömlő vér elborítá arczomat.

Midőn eszméletemhez tértem, az éj már jól előhaladtott. Eszembe jutottak az események. Legelső főhőzomat Istenhez irányoztam. hálát adva s oltalmát — melyre oly nagy szükségem volt — továbbra is esdve.

Sokáig nem mertem felemelni fejemet, tartván attól, hogy az ott lappangó oláhok észrevesznek; csak midőn sehol semmi neszt nem vettem észre, néztem körül. A hold utolsó negyede felé közeledett s csak halvány fényt árasztott, de ez is elég volt, hogy felismerjem a halál rémitő pusztításait. Ott feküdtek mindnyájan a hősök, sok a felismerhetetlenségig összezúzva. Az ördögi kegyetlenség még a halottakat sem hagyta kiméletlenül. Jobb ruháiktól megfosztva, az arczok megcsontítva kerültek el majdnem mindnyájan. Felső ruhámat pénzemmél együtt tőlem is elrabolták. Szerencsére az időjárás rendkívül enyhe volt.

Iszonyu borzalom fogott el. Oh de kívántam, hogy bajtársaim sorsában osztoztam volna! Én is ott feküdném némán, fájdalom és veszély többé hiába fenyegetne, lelkelem Isten irtalmasságából az ő dicsőségébe jutott volna s kedveseimet viszontláthatnám. Ilyes gondolatok hullámoztak bennem, de felébredt az életfentartási ösztön. Isten akarta, hogy megmaradj, keij föl, viseld az élet keresztjét míg a Mindenható akarja! Ez elmélkedés tette készítetett. Lassan, mint valami csatatéri hyéna huzodtam el bajtársaim mellől. Minden pillanatban figyelve, minden bokornál meglapulva.

A szomorú emlékü völgyet már elhagytam. Az oláhok a mélységek fölé hosszú fákat döntöttek s az utakat elzáró torlaszokat elszedték; így tehát mi sem gátolt menekülésemben. Majd alább a meredek szirtfalakat szelidebb hajású hegyek váltották fel. Eddigél az uton haladtam, de megfontolván azt, hogy az uton mihelyt reggeledik, bizonyosan felkelőkkel fognék találkozni, az erdők felé irányoztam lépteimet. Mintegy félóra telék el, hogy a csatatért elhagytam. Betegségem és a sok vérvesztés miatt nagyon gyenge voltam. Ha lábaim nem bírtak négykézláb kusztam tovább, tudván azt, hogy minél távolabb juthatok e rémnelytől, annál több reményem lehet, hogy kikerülendem a vad hordákat. Erőm megfeszítésével küzdöttem. Ruháimat a bokrok szétszaggatták; kezeim vérzettek; fejem melyet egy forrásnál megmostam és kendőmmel bekötöttem, nehezebb lett; erőm hanyatlott: átláttam tehát, hogy tovább nem bírom. Körülnéztem. A hegy folyton emelkedett, a fák ritkák voltak, körülöttem kisebb-nagyobb bazalt sziklák emelkedtek. Kelet felől már világosodni kezdett a hajnal rozsás fénye már kezdett tükröződni az egen. Tovább menni most oktalanság volna, erőm nem bírna ki, s a mellett oly könnyen

felfedezhetnének. Rövid vizsgálódás után a sziklák között ki zugot fedeztem fel, mely elég nagy volt, hogy befogadjon. Ide huzóltam be, fáradtan dőlve le a lágy mohára s elaludtam.

A nap lemenőben volt, midőn fölébredtem. Éhség és szomjúság győrtött, de mégsem mozdultam ki rejtekhelyemből szürkületig. Ekkor utnak indultam forrást keresni, melyet nem sokára fel is fedeztem s üdítő vízből kielégítvén szomjúságomat, egy kevéssé felüdültem. Agondoltam helyzetemet. Itt a hegyek közt, ha nem az ellenség, de az éh-ég miatt elpusztulok. Mezei s erde gyümölcsök: áfonya, eper s más efélék nem voltak még megérve. Okvetlenül az emberi lakásokhoz kell huzódnom. Faluk ily magasságban nincsenek, csak egyes Sztinák, hol a juhászok laknak, kik juhaikkal a havasok üde legelőjére vonultak fel. Megint egy óráig haladtam erdők, völgyek, tisztásokon át, midőn egy kis völgyben az erdő ezüzl kibontakozva, egy Sztinát pillantottam meg. Már mindegy, — gondoltam — ha ellenséges kezekbe is jutok, jobb ez is az éhenhalásnál. A Sztina környékén emberi lényt sehohsem fedeztem föl. A kis házikó fából volt építve, primitív egyszerűséggel, körülötte terjedelmes aklok kerültek el, míg az egész ház környéke tövissel volt bekertelve. Az udvar ajtaját kinyitván, bátran haladtam a házfélé.

A házajtón benyitva, egy kis szobába értem, hol egy középkori nő ép turókészítéssel foglalkozott. A nő meglepetve nézett rám. Szenvedő kinézése, elrongyolt ruháim nem lehettek valami nagyon ajánlók. De látván gyengeségemet, fölébredt női részvéte és köszöntésemre nyájasan felelvén, leüléssel kínált meg.

Én az éhség és gyengeség miatt alig állottam lábaimon, leültem egy padra s beszélni kezdtem.

Nem tagadtam el kitémet. Miért? Hiszen úgy is felismerték volna bennem a menekültet és magyart. Öszintén elbeszéltem menekülésemet és állapotomat.

A nő a részvét látható jeleivel hallgatá elbeszélésemet s midőn elvégeztem, gyorsan felkelt ülőhelyéről s egy köcsög tejet és málet teit elémt.

„Szegény jó ur, mennyit kelle kiállnod! Nesze egyél s erősítsd meg magad!”

Mohón fogtam az ételhez. A juhtej jobban ízlett a világ minden ételénél. Sokat is ettem.

A mint éhségemet kielégítettem, az asszony beszélni kezdett.

Szerencse-csillagom jó helyre vezetett. A nő sokáig szolgált a városban egy kincstári hivatalnoknál s ugylát-szik kedves emlékeket hozott el onnan magával. Rokonszenvesen beszélt a magyarokról és átkozta az oláhok vezetőit, kik annyi irtózatot tettek okozói voltak. Férje módos gazda, nyájával künn van a legelőn. Jártak erre is izgatók, de férje mindeddig nem avarkozott semmibe: nem ment el a többi szomszédokkal a táborba. „Mi közünk van nekünk a magyarokkal? Eddigél semmi kárt nem tettek nekünk, sőt inkább hasznot. Juhainkat, bárányainkat, tejet, turót, vaját vásároltak tőlünk. Így szól férjem” — folytató a nő — „a kinek kedve van, menjen el, én addig nyájomnak gondját viselem” A jó asszony ezeket tüzzel beszélt el. Továbbá azt is elpanaszolta, hogy azért a szomszédok neheztelnek rájuk, sőt fenyege-

töztek is, de férje erős, izmos ember s nem ijed meg oly hamar senkitől.

Megnyugvással hallgattam elbeszéléseit. A jó emberek! Hála az égnek, még vannak jó emberek! Kifáradt és elcsigázott tagjaimat legalább kipihenhetem s ennivalót is kaphatok az utra. Sokáig nem akartam terhőkre lenni s ezáltal őket is veszélynek kitenni. Lehúzódtam a padra egy kevéssé pihenni. Az asszony forgolódott egy darabig s azután eltávozott.

Kutya-ugatás és hangos kiáltásokra ébredtem föl.

A kis ablakon az udvarra kitekintettem. A gazda jött meg nyájával; neje segített beterelni a juhokat az akolba; körülötte három nagy juhász kutya futkosott; az udvar nagy ajtaját pedig egy felnőtt leány igyekezett betenni. A gazda nemsokára belépett. Középtermetű erős, izmos férfi volt szelíd arcvonásokkal. Jól megnézett s köszöntésemre kilétem felől kérdezősködött. Megneveztem magam. Ugy látszik neje előkészíté. leült — és beszélni kezdett.

„Örvendenék, ha más alkalommal lett volna szerencsém házamban fogadhatni az urat. A mostani idők azonban nem kedvezők. A szomszédok közül sokan haza tértek a táborból s könnyen felfedezhetnék.“

„Nem akarok sokáig terhére lenni bács Szimucz. Isten mentsen, hogy miattam valami kellemetlenség érje! De engedje meg, hogy szürkületig itt maradhassak s azután tovább indulok!“

„Oly nagyon nincs miért sietned Uram! Aztán még más egyebekről is kell gondoskodnunk. Anica! „szólt nejéhez jer keress elő egy öltözet ruhát!“

S a jó emberek erővel rám erőszakoltak egy viseltes oláh paraszt ruhát. Széles karimájú kalaptól bocskorig mindennel el voltam látva. Így tehát csak kiejtésem árulta volna el kilétemet.

A leány is bejött a szobába. Szép volt, olyan minők a havason teremnek; üde piros arcját egy kevéssé elbarnította a napsugár. Egyébiránt kellemesnek mondható volt modora is.

Beült az est. Vigan pattagott a tűz a nyitott széles kemenczében, hol az asszony a mamaligát főzte. Nemsokára asztalhoz ültünk. A frissen fejt tej és mamaliga olyan jól esett, hogy tán soha.

Alig hogy befejeztük estebédünket kutya ugatás hallatszott. Az ajtón egy sugár legény állott be; a szomszéd Sztnáról való volt és Florának széptevője. A legény végig nézett. Kérdésére, hogy kivólnék a gazda mint feleségének unoka bátyját mutatott be, ki hasonlóképen a táborban voltam s utköben hozzájuk betértem. A legény szintén részt vett az a-i mészárlásban. Gyanusan megnézett ura, de azután nem foglalkozott sokat velem, annál többet a házi leánynyal.

Midőn elment hozzám lépett a gazda és szólt: „Uram itt az ideje, hogy utnak induljunk. Ha e legény nem látta volna szívesen itt marasztaltam volna egy pár napig míg kinyugodta magát. De most én tanácslom, hogy minél előbb meneküljön. Az új felhőtlen, holdvilág sincs ép alkalmas az utra. En is elkísérem és elvezetem a rövidebb ösvényesen Fehérvár tele, hol majd biztonságban lesz.“

En megköszöntem a gazda jószágá. Isten fizessét mondtam a jólelkű családnak s málvat meg turóvat meg rakodva utnak indultunk.

Hegyek, völgyek, erdők, mezők között haladva reggel felé elérünk a hegy aljához, honnan Fehérvár szépszékesegyházának tornya már látszott. A nap felkelőben volt s előttem állott Fehérvár vára. Falain nehéz ágyútegek s katonák állottak. A körüllevő halmokat a magyarok tarták megszálvá, kik a várat ostromolták. Vezetőm, ki e táradtságos utat megtev é bucsuzott tőlem. Szívvelyes szavakkal köszöntem meg jószágá. Isten bizonyosan meg is áldá a nemes tettéért. Tovább haladtam a magyar tábor felé. Fehér kendőt lobogtatva mentem az előőrshöz s őket magyar nyelven felszóllítam, hogy a fővezérhez vezessenek.

Egy szakaszvezető a fővezér elé vezetett.

Oláhok öltözetem daczára nem sokára meggyőződtek arról, hogy magyar vagyok és az a-i mészárlásból menekültem. Erre körülfogtak a főtisztek s százszor is el kellett beszélnem menekülésemet és a történeteket. A jó urak ruhát szereztek számomra és pénzt gyűjtöttek s a városban elszállásoltak. Itt éltam, míg a forradalom s a harcoknak vége lett és a cs.-i kohónál alkalmazást nyertem

Éltem további folyamáról mit beszéljek? Csendes volt az: a multnak éltem s élek most is. Legnagyobb örömemet kötelességem teljesítésében találtam s abban, ha az Úr házába járhattam. A szenvedések által okozott sebek behegedtek. Isten akaratában való megnyugvás s azon boldog remény táplál, hogy kedveseimet, kiktől oly borzasztó módon elszakítottam, a tulvilágon viszont fogom láthatni.

Ez utolsó szavakat* prófétái* ihlettel mondá Mihály bácsi. S nemsokára be is teljesedtek. Husvét harmadnapján vittük ki a temetőbe. A környék népsége összesereglett sírhához. Mindenki áldotta emlékét; kiváltképen egy román földműves, ki könnyeket is hullatott. Ez a kis Petrucz volt, kit Mihály bácsi felemelt és vagyonra segített. S én, ki e szép lélek élettörténetét ismerem a sokat szenvedett Mihály bácsi sírjára virágokat ültettem s évenként halála napján friss koszorut fűzök keresztjére.

(Vége.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Püspök urunk ó nagyméltóságának főpásztori körútjából.** Mint eddig mindenütt, úgy Korondon is mindent megtettek arra, hogy excja fogadtatású imponánsi, otléte ünnepélyessé tétessék. Nagy lovas banderium sietet: ő nagyméltósága elé egész a tüdőbetegségekre nézve jó hírnévnek örvendő Arc ó fűrdőig, hol Bakó Antal derék fiatal tanító, a faluban felállított di-akapunál pedig az unitárius pap fogadták ő excját. Ha hazánk történelmének végig tekintünk — így szolt a tiszteletes — azt tanuljuk abból, hogy a vallásosságot és hazafiságot nagyrészt a főpapok tartották fenn. Ezen a vallásosság és hazafiság fentartóinak egyikét van szerencsénk üdvözölni excádban, kit az Úr Isten sokaig éltesen! Szép beszéd, csak őszinte lenne. Harmadik köszöntés a templomnál volt, hol a ritka műveltségű Balázs Antal lelkész hozzá méltó beszéd kíséretében nyújtotta át excjának a kulcsokat. Ő nagyméltósága főpapi imáját

végezven áldását adta a templomot zsufozásig megtöltő népre. Csak fehérbe öltözött lány volt vagy 140—150.

Este a mint épen a vacsorát végeztük, egy szép meglepetés várt mindnyájunkra. Már jóval azelőtt észrevettük az est homályában, a mint a nemzeti színű lámpionok fénye végig derengett az utca és paplak udvarán, hogy itt valami készül. A kis iskolás sereg volt, derék tanítójuk vezetése alatt, kiknek érzelmeit egy szép dal eléneklése után, egy kis fiú ügyes bátorsággal tolmácsolta. Egész este dörögtek az ágyuk a diszkapu különféle színű mécsesekkel és lámpákkal kivilágítva, mintegy ünnepi hangot adva az öröm és lelkesedésnek, mert a kegyes főpásztor gyermekei közt időzik.

Másnap (23 május) az ő exciája által teljes segédlettel végezt mise után a helyi lelkész tartott kenetdus beszédet a bérnálásról; ő nagyméltósága a napi mise imádságiból vette beszéde tárgyát. „Isten, engedd szeretnem, a mit te parancsoltál, és azt óhajtanom, a mit ígértél.“

Ez volt a beszéd-tárgy, felmelegítve az ő exciánál szokásos érzelem-gazdagság melegevel, oda adva a fiat forrón szerető atyai szív lánghevével. A bérnáltak száma 273.

Ezen napon ő nagyméltósága — az iskolát látogatván — Korondon maradt és csak másnap (24) mentünk Pálfalvába. A határszélre jött lovasok és nép itt sem hiányoztak. A határszélen Ilv és Mihály tisztos öreg, egyszerű székely atyánkfia hálás szavakkal, a templomnál meg a fiatal lelkész lekes és érzelem-gazdag beszéddel fogadták ő excját. A megérkezés után fél órával ő excia által tartott szent misét a lelkész beszéde — az egyház gondoskodásáról a bölcsőtől a sírig — követte, melyből ő excia kiindulva, mint az egyház bákinék megmondja az igazat, úgy ő nagyméltósága is megmondta a pálfalvi híveknek az igazat; megmondta magyarul és magyarán, mindenki által érthetően, a káromkodás, részegeskedés és vadházasokról az igazat úgy, a mint közöttünk lelkipásztorok között nem mindenki mondhatja meg; megmondta oly atyai fájdalom és intéssel, a milyet egy igazán szerető atya adhat rossz uton járó gyermekeinek. — 35-en lettek a bérnálás kegyelmében részesítve.

Tisztességes ebéd után magas Pálfalváról utnak indultunk, nehány lovas kíséretében Farkaslakára, hol szintén banderium, fegyveresek, fehérbe öltözött lányok és körmentileg sok nép jött ki a falu végére, élén Fancsali Dénes körjegyző urral, ki az „Isten hozott“ című felirattal ellátott diszkapunál, a templomnál meg a betegeskedő lelkész Bodó Ignác barátom üdvözölték az apostoli főpásztort. M után áldását adta a hívekre, mert a beteg lelkészt nem akarta ő excja terhelni, éjjeli szállásra lementünk Szentlélekre, hol a vendégszerető alesperes-plebános Péterfy József ur tárkarokkal fogadta a magas vendéget.

Mint excja jó szívének egyik nyilvánulását kell megemlítenem azon látogatást, melyet ő nagyméltósága Fancsali Márton 92 éves nyugalmazott táborig papnál — kocsiját az uton megállítva — tett, mintegy viszonzásul azon vendégszeretnek, melyre ő excja kedélyesen emlékeztette az öreg urat, melyet Fancsali ur ő excja és társai irányában pasmanita korában tanusított.

Nem hagyhatom említés nélkül azt sem, hogy mint mindenütt, úgy Farkaslakán és Szentléleken is, min egy lokubsátort képeztek a sűrűn felvert zöld ágak, és hogy Szentléleken az „Isten hozott főpásztorunk“ című felirattal ékeskedő diszkapunál az alesperes-plebános uron kívül, ki a templom előtt tette hódolatát, Hegyi Ferencz üdvözölte ő excját.

Kis pihenés után ő excja az iskolát látogatta meg, ő maga is kérdegetvén a jó reményű gyermekeket.

Másnap (25) teirándultunk Farkaslakára. Itt ő excja misézett és prédikált. Midőn beléptem e templomba — így szólt — örömmel töltötte el szívemet annak szépsége. A mint látom azonban, azon mély repedések vannak, melyek a templom javítását sürgetik. Van-e más temp'om is? Van. E temp'om ti vagytok, a Szentlélek temp'loma vagytok, mint az apostol mondá. Nagyszerűen fejtegette, hogy mikor vagyunk és mikor nem vagyunk szép templom, a Szentlélek ékes temp'loma. Intette atyailag főpásztori szívének egész szeretetével kérte a híveket, hogy vigyázzanak szívök templomára, javítsák és tegyék széppé, mihelyt észreveszik, hogy szívök temploma elvesztette eredeti szépségét. A bérnáltak száma körülbelül 140.

Ebéd és iskola látogatás után Malomfalvára mentünk hol Petres Viktor k. tanító és Péterfy József alesperes plebános ur fogadták. A főczél, miért excja Malomfalvát látogatásával szerencsételte, az iskola látogatás volt. Nem is bánta meg ő nagyméltósága e fáradságot, bőszegesen kárpótolták az ott látottak és hallottak.

Malomfalváról újból telmentünk szentlélekre. Este fáklás menetet rendeztek ő excja tiszteletére az öröm mámorában uszó hívek, 40 drb. fíklva lobogó lángjánál előbb az iskolás gyermekek elénekeltek a himnust, majd Osváth Miklós bogárfalvi derék községi tanító üdvözölte ő nagyméltóságát. Hatalmas „éljen“ és ágyu döngés rázkodtatta meg a léget Osváth tanító hatásos beszédére. Szépen vette ki magát egy papír lapra színes betűkkel rajzolt táblára függesztett ezen felirat: „Éljen Lőnhart Ferencz erdélyi püspök“ mely leleményesség dicséretére válik annak, ki azt kigondolta.

Másnap ő excja fényes segédlet mellett pontificált, mely után a helyi alesperes-plebános ur tartott remek népszerű beszédet a sz. mise áldozat és arról, hogy nem csak külső, hanem belsőképen is tisztán kell arra eljárunk; ő excja szintén ezen tárgyról tartott hatásos beszédet. 330 egyén lett a hit bajnokává felavatva.

Ezt követte az alesperes-plebános ur gazdag ebédje. Ott voltak: mltsagos Török Albert alispán, Soó Károly szolgabíró, Br. Orbán Ottó, Ugron Zsigmond birtokos, Dénes János ref. ember létére a helyi ünnepélyességek lelkes rendezője, Fancsali Dénes körjegyző, — a papság részéről számosan.

Ebéd után bucsut vettünk Szentlélektől és diszes menettel vonultunk be Udvarhely városába. Ennek és az ottan történt ünnepélyeknek leírásától h. l. barátom felmentett. Az én gyenge tollam úgy sem képes az ő ékes tollával versenyezni, a mint a t. olvasó közönség ezen karczolatokból is láthatja.

Udvarhelyről kirándulva 29-én Vágásban 30-án Lengyelfalván 31-én, Kadicsfalván osztotta ki ő excja a bérnálás szentségét.

IRODALOM.

— Megjelent: „**Havi közlöny**“ az elméleti és gyakorlati lelkipásztorság köréből. IX. évf. júniusi füzet. Szerkesztik: Tokody Ödön, Patzner István. — Tartalma: A kegyuri jog gyakorlata Magyarországon a jelen és múlt időben. — Mit kell a gyonóútrók használatáról tartani. — Miképen használja s értékesítse a lelkipásztor a szent írást? — Néhány szó a bérmálásról — Pótlék az első cikkhez. — Rendeletek. — Irodalom. — Személyzeti hírek. — Tárca. — Ara egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

— „**Isten Igéje**“ szent beszedeiben. XI. évf. 7. füzet. Szerkeszti Jagicza Lajos. Kiadja Buzárovics Gusztáv Esztergomban. Tartalma hat szent beszéd. — Ara egész évre (12 füzet) 2 frt.

— „**Olvasó-kör**“. Szépirodalmi regény-folyóirat. Rendkívüli folyam. II. kötet, 6. folyó szám. Szerkeszti Fülöp György. Kiadja Kormányos Róza Budapesten (stáció-utca 31.) Tartalma: „A narbonnei kastély titka.“ — Előfizetési feltételek: negyedévre, azaz hat füzetre 1 frt 50 kr., — félévre (12 füzet) 3 frt, egész évre (24 füzet) 6 frt

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Meghívó.** Az erd. rom. kath. irod. társulat választmánya I. hó 30-án d. u. 4 órakor a püsp. Lyceum egyik tantermében gyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak. Tárty: a folyó ügyeken kívül a közgyűlés előkészítése. — Az elnökség.

— **A püspöki leánynevelő** s tanintézetében Gyulafehérvárott az évi vizsgálatok következő sorrendben tartottak: hétfőn, június 21-én délelőtt a III. és IV. osztály, hétfőn június 21-én délután az I. osztály, kedden június 22-én délelőtt a II. osztály, június 22-én délután az externát, szerdán június 23-án délelőtt az V. és VI. osztály és a belnővendékeké, június 23-án délután a zenevizsga. Mely napokra a tisztelt szülőket és a tanügy barátait tisztelettel meghívja Az intézet előljárósága.

Horgany vonal.

Az osztrák-magyar kir. kormánygyal egyetértőleg

A legbiztosabb, legjobb és legolcsóbb ut

FIUMÉBŐL NEW-YORKBA

Gőzhajó „**SIDONIAN**“ 1382 tonna

Elutazás Fiuméből július 15-én.

Közvetlen utazójelek és közvetlen podgyász felvétele és tengeri szállítólevelek **Budapestről és Magyarország más főállomásaitól Északamerikai barmeyik főhelységéhez.**

Ezen társulat az egyedüli, melynek joga van **Magyarország főállomásairól** közvetlenül uti-jeleket **Amerikába** való utazásra elárusítani.

Számtasok a **földközi-tengeren** közbe eső kikötők számára elfogadtatnak.

Bővebb utasítást nyerni:

Adria-Compagnie által, valamint

BUDAPESTEN és FIUMÉBAN

Hoffmann S. és W.

Magyarország főügynökei **Kenderson Brothers** által

(Horganyvonal)

* **Kath. könyvkereskedés és egyházszerék müintézete** *

SZÜTS és TÁRSA

Budapest, IV. ker. Ferenczie' bazára 16. sz.

Mindennemü **egyházi-szerék, egyházszerövetek, miseruhák, festmények, szobrok, zászlók, lobogók** s b.

Szent áldozási és bérmálási képek

Kitünően ajánljuk az iskolai zárvizsgák alkalmával elosztásra szánt imakönyvek, képeinket, s **ifjusági ajándékkönyveinket.** Ezek közül leginkább ajánlhatjuk a következő munkákat, a melyek mind tartalmuk, mind jutányos áruk tekintetében leginkább megfelelnek a gyermek-világnak:

Ifjusági könyvtár, írta Munkácsy Kálmán

Hóvirágok fiuk számára I. füzet 50 kr.

Ifjusági könyvtár, írta Rajkay Czeccilia.

Harmateseppek leányok számára II. füzet 50 kr.

Csiesáky, egy év Párisban, füzve 80 kr.

vászonkötésben 1 frt 60 kr.

Egyszerre megrendelt 6 példánynál egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

Arjegyzékeket egyházi szerekről, könyvekről, képekről s olvasókról kívánatra **bérmentve** küldünk.

Cristóf Ferencz-féle

Szobapadozat-fénymaz lak

szagatlan és gyorsan szárad.

Praktikus sajátágánál fogva és egyszerű kezelés-módja miatt igen alkalmas a szobipadozatok befestésére és lakirozására. — Mindenki maga kezelheti. — A lakirozott szoba két óra mulva már használható. Különteféle színekben (fehér-festék) és színtelen is kapható (csak fényességet adva).

Próbák- és használati-utasiást kaphatni a raktárakban.

Vidéki raktára: Gyulafehérvárrt. Idősb Misselbacher J B -nél.

Kiadja: Az erdély, rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TODOR JOZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomva ott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján Gyulafehérvárrt.